

NRK

METODERAPPORT SKUP 2021

DRAPET I AKEBAKKEN

BRENNPUNKT

Harald Eraker, Mari Allgot Lie, Inger Sunde, Cecilie Ellingsen,
Svend Even Hærra og Ole Jørgen F. Kolstadbråten

DRAPET I AKEBAKKEN

Innholdsfortegnelse

1	Slik startet det.....	1	3.2	Avhøret som forsvant	14
1.1	Innledning.....	1	3.3	Motstand fra barnevernet.....	14
1.2	Tipset fra Sverige.....	1	3.4	Motstand fra politiet	15
1.3	Avisutklipp og dokumentliste.....	2	3.5	Innsjutt med lukkede dører.....	16
2	Det journalistiske arbeidet.....	2	3.6	Visning for medvirkende	16
2.1	Jakten på samtykke starter	2	3.7	Etiske problemstillinger	17
2.2	Blindgate som skaper nysgjerrighet.....	3	4	Avsløringer og konsekvenser.....	18
2.3	Tidkrevende tillit	3	4.1	Våre avsløringer	18
2.4	Trodde sønnen var skyldig	4	4.2	Saken gjenopptas	18
2.5	Avgjørende anonymitet	5	4.3	Kripos engasjert	19
2.6	Den klassiske telefonrunden	5	4.4	Riksadvokaten engasjert	19
2.7	Leting gatelangs	6	4.5	Kripos engasjert på ny	19
2.8	Et heldig sammentreff	6	4.6	Nye toner fra politimesteren.....	19
2.9	Samtykke sikret.....	7	4.7	Bedre rettssikkerhet for barn	19
2.10	Dokumentinnsyn	7	5	Publisering	19
2.11	Systematisk gjennomgang	8	6	Vedlegg.....	1
2.12	Kartlegging av personer og hendelser.....	9	6.1	Publiseringsoversikt.....	1
2.13	Ekspertenes dom.....	10	6.2	TV-dokumentarer på NRK TV og NRK1....	1
2.14	Gjennombrudd.....	11	6.3	Nettdokumentarer på nrk.no	1
2.15	Filmatiske metode.....	12	6.4	Nyhetsartikler på nrk.no	2
3	Motstand og etiske utfordringer	13	6.5	TV/Radioinnslag	2
3.1	Hadde vi fått alt?.....	13	6.6	Eksempel på kartlegging av åstedet.....	3

Innsendere: Harald Eraker, Mari Allgot Lie, Inger Sunde, Cecilie Ellingsen, Svend Even Hærra og Ole Jørgen F. Kolstadbråten

Arbeidsledere: Cecilie Ellingsen og Anne Linn Kumano-Ensby

Redaksjon: NRK Brennpunkt

Redaksjonssjef: Solveig Husøy **Redaktør:** Siril Heyerdahl

Kontaktperson: NRK Brennpunkt ved Cecilie Ellingsen - cecilie.ellingsen@nrk.no

Publisert: November/desember 2021

Takk til: Anna Nordbeck, Kari Anne Lang-Ree, Johan Brånstad, Norunn Reinertsen, Kjetil Solhøi, Liv Aga Malm, Ole-Morten Ødegaard, Marius Lubbe, Andrea Lyngholm, Ragna Løvskar, Amund Aune Nilsen, Hans Ivar Moss Kolseth, Jøte Toftaker, Julie Haugen Egge.

1 SLIK STARTET DET

1.1 Innledning

Fredag 3. desember 2021 begjærte statsadvokaten i Trondheim gjenopptagelse av den 27 år gamle Silje-saken. Gjenopptagelsen kom som resultat av vårt journalistiske arbeid med saken fra 1994, der tre barn på fire, fem og seks år fikk skylden for sin fem år gamle venninnes død.

NRK Brennpunkts arbeid med Silje-saken begynte så smått høsten 2017. I fire år jobbet vi med en drapssak som er enestående i norsk historie: De tre guttene som ble utpekt som skyldige i Siljes død for 27 år siden er de yngste kjente «drapsmennene» i norsk historie.

Til tross for dette: Silje-saken har knapt vært omtalt i ettertid. Den forsvant fra offentligheten og ble glemt. Det kom derfor som en overraskelse på Brennpunkt-redaksjonen da våre kolleger i Dokument inifrån i SVT tipset oss om at det kanskje fantes en lignende sak i Norge som den de nettopp hadde avslørt i dokumentarserien «Fallet Kevin»:

To brødre på fem og sju år fikk i 1998, etter kritikkverdig politietterforskning, skylda for å ha drept sin fire år gamle lekekamerat. Men på grunn av den svenske dokumentarserien ble saken gjenopptatt og brødrene renavasket.

1.2 Tipset fra Sverige

«Fallet Kevin» i Sverige gjorde sterkt inntrykk. Men ingen i redaksjonen husket Silje-saken. Kun et fåtall av de vi kom i kontakt med i årene som fulgte, kjente til eller husket saken.

Begge sakene dreide seg om små barn som fikk skylda for å ha tatt livet av en lekekamerat. Begge hendelsene var fra 1990-tallet. Kunne guttene i Silje-saken ha vært utsatt for lignende tvilsom etterforskning og avhør som i Kevin-saken? Eller var det virkelig mulig at så små barn kunne ha tatt livet av Silje?

Redaksjonen bestemte fra første stund at det ikke var aktuelt å lage journalistikk som bare gjenfortalte Silje-saken og hvilken tragedie dette måtte ha vært for de involverte. Vi ville undersøke om det fantes grunnlag for å stille spørsmål ved politiets etterforskning av saken.

Vi forsto at tid og tålmodighet var avgjørende for å lykkes og bestemte oss for å grave i Silje-saken parallelt med andre produksjoner.

Vi startet med å prøve å få tak i politidokumentene. Våre kolleger i Dokument inifrån hadde selv i oktober 2017 søkt om innsyn i Silje-sakens dokumenter, men fått avslag. Begrunnelsen var «sensitivitetsgraden og skadepotensialet for opplysningene i de aktuelle dokumentene».

Og: «I og med at det var barn som var gjerningsmenn, har de etter påtalemyndighetenes syn krav på å legge denne saken bak seg.»

Men var det så sikkert at «gjerningsmennene» selv ønsket å legge saken bak seg? At de ikke ville stille seg positiv til innsyn i politidokumentene? Det kunne vi bare få svar på ved å snakke med dem.

Men hvor skulle vi begynne? Guttene og deres foreldre var aldri nevnt med navn da politimester Per Marum etter bare ett døgn etterforskning forkynte for norsk og internasjonal presse hvem som var skyldige. I alle år siden hadde guttene og deres familier forblitt anonyme.

1.3 Avisutklipp og dokumentliste

Våre kolleger i Dokument inifrån hadde likevel noe vi kunne starte med. De hadde fått lista over dokumenter i Silje-saken. Altså hvilke overskrifter de forskjellige dokumentene hadde. Politiet i Trondheim hadde også sendt dem en side som oppsummerte saken.

Riktignok var alle navnene på guttene anonymisert i dokumentlista og oppsummeringen. Men i oppsummeringen sto det noe som fattet interesse: at 5-åringen og 6-åringen først forklarte at de hadde sett ungdommer som hadde brukt vold mot Silje. Og at 6-åringen lenge holdt fast ved denne forklaringen.

Før de ifølge oppsummeringen etter hvert tilsto i avhør. Der står det at de hadde mishandlet Silje ved at «de hadde sparket og slått, kastet stein på og dratt av klær på Silje».

To av guttene hadde altså forandret forklaring under avhør. Dette skjerpet vår interesse.

Våre svenske kolleger hadde også samlet en del presseklipp fra de aktuelle dagene i oktober 1994 – både i norske og svenske aviser. Heller ikke i presseoppslagene der guttene ble utpekt som skyldige, ble navnene på guttene eller deres foreldre nevnt.

Men i et tidlig presseoppslag fra før barna ble mistenkte, var moren til 6-åringen intervjuet under fullt navn. En av journalistene i Dokument inifrån hadde derfor klart å spore opp telefonnummeret til moren. Og fått bekreftet at hennes sønn var en av de tre «skyldige» guttene.

Vi hadde altså et navn og et nummer blant de involverte å gå ut ifra. Og i dokumentlista sto det navn på vitner og advokater.

2 DET JOURNALISTISKE ARBEIDET

2.1 Jakten på samtykke starter

Ved første kontakt med politiet i Trondheim fikk vi samme svar som våre kolleger i Sverige. Dokumentene var ikke tilgjengelige. I så fall måtte vi ha samtykke fra de involverte guttene.

Men før vi tok kontakt med 6-åringens mor eller begynte å lete etter de andre guttene og deres familier, bestemte vi oss for å se om det var mulig å få tak i politidokumentene gjennom andre kanaler. Det var ikke vanskelig å tenke seg at det kunne være belastende for de involverte å plutselig bli kontaktet av Brennpunkt etter så mange år.

Som første skritt tok vi derfor rundt årsskiftet 2017-18 kontakt med advokatene som den gang ble oppnevnt for de tre guttene. Kanskje de hadde politidokumentene? Dette viste seg å være

et blindspor. Advokatene husket lite av saken og sa at de som rutine makulerer dokumenter etter ti år.

Et lite skritt på veien kom da vi kontaktet Siljes mamma, Beathe Marie Redergård. Hennes navn var offentlig kjent. Hun hadde gitt noen intervjuer opp gjennom årene om tapet av sin datter. Vi tenkte også at hun var en av de første som måtte få vite at vi undersøkte saken.

Første samtale med Siljes mor skjedde i januar 2018. Der kom det fram at hun hadde søkt om og fått voldsoffer-erstatning for Siljes død hos Fylkesmannen i Trondheim. Og hun mente å huske at hennes advokat hadde lagt ved politidokumentene i søknaden.

Beathe Marie Redergård hadde selv ikke tatt vare på søknaden, men var åpen for at vi kunne forhøre oss med Fylkesmannen om dette stemte. En telefon til Fylkesmannen viste imidlertid raskt at de verken ville bekrefte eller avkrefte om det forelå noen søknad fra Siljes mor om voldsoffererstatning. Og langt mindre om politidokumentene lå ved søknaden.

Dette var opplysninger «underlagt taushetsplikt», understøttet av en rekke paragrafer i forvaltningsloven og offentlighetsloven. Den eneste måten å få svar, var å søke innsyn. Siljes mor var også villig til å gi sitt samtykke til dette.

2.2 Blindgate som skaper nysgjerrighet

Da Brennpunkt etter noe tid fikk innsyn hos Fylkesmannen, viste det seg at politidokumentene ikke lå ved. Men advokaten hadde flittig referert til dokumentene og politiets forklaring av hendelsesforløpet. Vi fikk dermed kjennskap til flere detaljer som ytterligere vekket vår interesse:

Det var snakk om at guttene hadde mishandlet Silje grovt i løpet av en times tid. At 4-åringen hadde blitt hentet av faren mens mishandlingen hadde pågått. At det ble funnet en stein på ca. 1 kg ved Siljes kropp. At politiet kun hadde funnet spor i snøen etter barn i området. Og nok en gang: At to av guttene først forklarte at de hadde sett ungdommer utøve vold mot Silje.

Beskrivelsene av den brutale volden gjorde at vi nok en gang spurte oss om så små barn virkelig kunne stå bak dette. Og hvorfor hadde to av guttene endret forklaring? På den andre siden; det ble referert til at politiet kun hadde funnet spor etter små barn. Var ikke det bevis nok for at det var disse tre guttene som hadde forårsaket Siljes død?

Muligheter for feil referering og manglende opplysninger i søknaden om erstatning var ikke utenkelig. Jakten på politidokumentene ble derfor enda viktigere. Vi tok nå de første skrittene for å finne de tre guttene og deres familier. Vi trengte deres samtykker til å få innsyn i dokumentene.

2.3 Tidkrevende tillit

Rett før jul i 2017 tok vi den første telefonen til 6-åringens mor. Hun var med en gang skeptisk. Hun og sønnen hadde lagt Silje-saken bak seg. Hun gikk likevel med på å ta en prat – mot løfte om at dette var en bakgrunnsamtale og ikke ville bli brukt offentlig. Det hun fortalte ga en større forståelse for hennes skepsis:

Noen år etter Silje-saken flyttet hun vekk fra Trondheim og startet et nytt liv, med ny jobb og ny omgangskrets. Veldig raskt kom det fram at ingen av hennes nye venner eller kolleger visste at sønnen skulle ha vært involvert i Siljes død. Ingen visste heller at hun etterpå kom i barnevernets søkelys og at hun mistet omsorgen både for sin sønn og datter.

Fortiden var som visket ut. Hun ville for alt i verden ikke at noen andre skulle få kjennskap til den. Dette skulle komme til å prege vårt arbeid i Silje-saken, ikke bare i forhold til 6-åringens mor, men også de andre involverte: Anonymiteten i alle årene etter tragedien – og ønsket om å forbli anonyme – førte til flere store utfordringer.

Samtidig viste telefonsamtalen at 6-åringens mor hadde mye på hjertet. Silje-saken hadde fått store konsekvenser for henne og barna. Opplysningene var helt nye for oss. Framstillingen i pressen etter Silje-saken var at de involverte var blitt tatt godt vare på av de offentlige tjenestene.

Det ble en lang samtale som endte med at hun sa ja til et møte. Det skjedde på nyåret 2018 på en cafe et helt annet sted enn der hun bor.

Under møtet kom det raskt fram at hun var veldig skeptisk til media. Under Silje-saken hadde hun opplevd å få hjemmet beleiret av journalister og fotografer. Dette gjorde henne svært opprørt, noe hun tydelig formidlet. Det gjorde ikke saken bedre at hun mente seg feilsitert i intervjuet hun ga den dagen Silje ble funnet.

Å bygge tillit ble derfor avgjørende. Stikkordet var tålmodighet, bruk av tid og respekt. Vi prioriterte å reise og treffe henne gjentatte ganger, og holdt kontakt på telefon. Tiden brukte vi til å lytte til det hun husket fra Silje-saken og konsekvensene det fikk for henne og hennes barn. Og til ikke minst å forklare henne åpent om vårt utgangspunkt, som vi allerede gjorde under det første møtet på cafeen: Vårt hovedmål var å få tilgang til politidokumentene.

Dersom dokumentene viste at alt ved etterforskningen var etter boka, ville vi avslutte arbeidet med saken uten å gjøre noe ut av den eller forstyrre henne mer. Vi hadde ingen intensjoner om å lage program som bare handlet om hvor sensasjonell og tragisk hele saken var.

Hvis vi derimot fant ut at det var alvorlige feil eller kritikkverdige forhold ved etterforskningen, ville vi komme tilbake til henne og fortelle henne hva vi hadde funnet ut. Vi var da veldig klare på å formidle at vi ikke ville gå videre og lage program om Silje-saken dersom hun eller de andre involverte ytret sterk motstand mot det. Dette handlet om deres liv og tragedier. Det var deres valg, et valg vi ønsket å respektere.

Vi kunne også forklare at om hun ønsket å delta i en Brennpunkt-dokumentar, ville vi garantere henne full anonymitet. Og at hun på forhånd ville få se dokumentaren i sin helhet. Dermed ville hun kunne kontrollere om anonymiseringen var tilstrekkelig, og hvilken sammenheng hennes bidrag var satt i.

Disse forutsetningene og intensjonene ble også formidlet til de andre involverte, etter hvert som vi fikk kontakt med dem. Vi innså samtidig at dette var et prosjekt som kom til å ta lang tid. Kanskje ville vi aldri få svar på hvordan etterforskningen hadde foregått.

Vi bestemte at dette ikke skulle være et hastverksarbeid. Vi ville gjøre undersøkelsene steg for steg. For hvert trinn ville vi gjøre opp status og stake ut veien videre. Eventuelt legge prosjektet ned. Medarbeiderne i teamet jobbet derfor også med andre prosjekter i Brennpunkt de første årene av løpet.

2.4 Trodde sønnen var skyldig

6-åringens mor var lenge skeptisk til at Brennpunkt skulle lage program om Silje-saken. Hun sa klart ifra at «hun i hvert fall ikke ville på riksdekkende TV». En av grunnene til hennes motstand, var at hun hadde akseptert politiets konklusjon. Hun hadde som folk flest tiltro til

politiet. Når de hadde konkludert med at hennes sønn og to andre barn hadde forvoldt Siljes død, måtte jo det være basert på grundig etterforskning.

Hun hadde også funnet trøst i beskjedene hun fikk da obduksjonsrapporten kom: Dødsårsaken var at Silje frøs i hjel. Dersom det hadde vært sommer den skjebnesvangre dagen, ville Silje ha levd. Litt voldsom lek og uheldige omstendigheter hadde ført til det tragiske utfallet.

Hvorfor skulle da Brennpunkt rippe opp i saken?

Hun gikk likevel med på å gi Brennpunkt samtykke til innsyn i politidokumentene. I samtalen merket vi at en liten tvil vokse fram. Hun reagerte på setningen i oppsummeringen fra politiet som vi viste henne, om at guttene hadde mishandlet Silje ved at «de hadde sparket og slått, kastet stein på og dratt av klær på Silje».

Dette stemte ikke med det hun husket at sønnen hadde fortalt den gang – og som hadde blitt forklaringen hun og hennes sønn hadde levd med.

Vi visste imidlertid at hennes samtykke ikke var nok. Vi trengte samtykke fra guttene. Men på spørsmål om det var greit at vi tok kontakt med sønnen, møtte vi stor motstand og skepsis. Hun ønsket ikke at vi skulle belaste ham med Silje-saken. Han hadde endelig fått et fint liv med samboer og barn. Hun ønsket å beskytte ham.

2.5 Avgjørende anonymitet

Vi hadde på egenhånd klart å spore opp sønnen. Gjennom research i sosiale medier forsto vi hvem han var og hvor han bodde. Men av respekt for morens følelser – og i frykt for at vi kunne støte henne bort – bestemte vi oss for å ikke ta kontakt med ham bak hennes rygg.

Vi spurte i stedet om hun kunne snakke med sønnen og høre om han kunne tenke seg å ta en uforpliktende prat. Hun sa ja. Men over et halvt år gikk, uten at moren hadde fått snakket med ham om saken. Det var tydelig at hun fremdeles ønsket å beskytte sønnen. Til slutt gikk hun likevel med på å gi oss telefonnummeret hans, mot et løfte om at vi bare skulle sende ham en melding for å høre om han kunne tenke seg en prat. I midten av oktober 2018 ble første melding sendt til 6-åringen. Der forklarte vi bakgrunnen for henvendelsen og spurte om et møte. Ikke lenge etterpå fikk vi følgende melding som svar: «Ikke interessant». Det skulle gå ett og ett halvt år til før vi han sa ja til å snakke med oss.

Da vi møtte ham for første gang i juni 2020, fortalte han at også han hadde holdt sin fortid hemmelig. Faktisk så hemmelig at ikke en gang hans samboer hadde kjent til hans forbindelse til Silje-saken.

Anonymitet ble også for ham svært viktig. Det gjør at vi i denne rapporten må la være å nevne navn på for eksempel steder og organisasjoner som har hatt med de involverte å gjøre.

2.6 Den klassiske telefonrunden

6-åringens mor visste ingenting om hvor 5-åringen og 4-åringen og deres familier var blitt av. Hun hadde ikke hatt kontakt med noen av dem etter Silje-saken. Hun husket fornavnene til guttene. Men verken navn eller etternavn på foreldrene. En gjennomgang av navnene på vitner vi hadde fra dokumentlista hjalp heller ikke mye. Mange hadde veldig vanlige etternavn. Som igjen betydde et betydelig antall treff i telefonkatalogen.

Det var også usikkert om noen av dem hadde byttet etternavn på grunn av skilsmisser. Det ble derfor bruk for den gode, gamle metoden med å ringe et stort antall telefoner til vi traff på riktige personer.

Under ringerunden kunne vi ikke åpne samtalen med å fortelle at vi var fra Brennpunkt og jobbet med Silje-saken. Dersom vi støtte på feil personer, ønsket vi ikke at ryktet skulle spres om vårt arbeid. Vi måtte beskytte de involvertes ønsker om anonymitet – og muligheten for at det aldri kom til å bli noen dokumentarserie om Silje-saken.

Vi startet derfor med å forhøre oss om de vi snakket med bodde på Tiller i Trondheim i 1994. På den måten fikk vi eliminert en rekke personer som viste seg å ikke ha noen tilknytning til verken bydelen eller årstallet.

I forsøket på å kartlegge hvor i Norge de involverte oppholdt seg, ble også en del personer som hadde kjennskap til Silje-saken kontaktet. For eksempel presten som forrettet under Siljes begravelse, bistandsadvokater eller naboer. Også Siljes mor ga oss noen spor.

Flere vi kontaktet var opprørt over at vi gravde i saken. De mente at vi burde la de involverte få fred. En sentral person i bydelen var direkte forbanna og mente at politiet hadde funnet riktige «gjerningsmenn» og at vi burde la saken ligge. Det var ikke fritt for at vi selv innimellom følte ubehag ved å spørre og grave om folk som kanskje egentlig ønsket å være i fred.

2.7 Leting gatelangs

Til tross for motstand og mange bomtelefoner; ett viktig spor etter 5-åringen fikk vi allerede på slutten av 2017. Flere kunne fortelle at det ikke hadde gått så bra med 5-åringen. Han hadde havnet i fosterhjem og hadde i ungdomsalderen fått alvorlige rusproblemer. En kunne fortelle at han hadde blitt observert i en av Norges større byer i rusmiljøet.

Vinteren 2018 bestemte vi oss derfor for å sende en av våre journalister til byen. Første oppgave var å bli kjent med hvor i byen rusmiljøet holdt til. Det ble noen kvelder hvor journalisten gikk gatelangs og forhørte seg med tilfeldige personer. Vi fikk da tips om at det fantes et sted drevet av en organisasjon som hadde et tilholdssted for rusmisbrukere som holdt åpent på kveldene. Der kunne de få seg en matbit og oppholde seg i varme lokaler.

Under samtale med en av de frivillige på stedet, fikk vi bekreftet at 5-åringen flere ganger hadde vært innom opp gjennom årene. Den frivillige husket også at 5-åringen flere ganger hadde hatt med seg en plastpose med avisutklipp fra Silje-saken som han viste fram. Og at han hadde sagt at han var en av de tre guttene som hadde tatt livet av Silje.

På denne måten fikk vi bekreftet hvor i landet 5-åringen oppholdt seg. Men ingen av de vi møtte hadde kontaktinformasjon til 5-åringen eller visste hvor i byen han bodde. Vi hadde på dette tidspunktet bare fornavnet hans. Søk i telefonkatalog eller sosiale medier var derfor nytteløst, og vi dro tilbake til Oslo med uforrettet sak.

2.8 Et heldig sammentreff

Ikke lenge etter skulle likevel en tilfeldighet hjelpe oss. Via en kollega i NRK fikk vi høre rykter om at en som skulle begynne i NRK hadde planer om å lage et program om en av guttene i Silje-saken. Vi tok da umiddelbart kontakt med vedkommende, som kunne fortelle følgende: Hun hadde gått i klasse med 5-åringen. Hun hadde de senere årene gjenopptatt kontakten med han. Og hun jobbet med muligheten for å lage en dokumentar om livet til 5-åringen etter Silje-saken.

5-åringen var nylende til prosjektet hennes. Vi fikk vite at det fremdeles ikke sto bra til med ham og hans rusmisbruk. Men vi fikk avtalt at hun skulle formidle vårt ønske om å få snakke med ham. Månedene gikk før vi endelig fikk avtalt en prat på telefon. Og etter hvert et møte.

Kommunikasjonen i årene som fulgte skulle vise seg ikke alltid å være lett. På grunn av hans livsstil hadde han kun mobil med kontantkort. Ofte hadde han ikke penger til å fylle på kontantkortet. Han mistet også telefonen underveis, og det tok tid før han fikk seg ny telefon.

2.9 Samtykke sikret

Tålmodighet og respekt for hans situasjon ble avgjørende for å opprettholde kontakt og tillit. Og å smi mens jernet var varmt; det var om å gjøre å få gjort avtaler med han de gangene telefonen virket og han var «på nett». Vi prioriterte også å reise for å treffe ham ansikt til ansikt gjentatte ganger. Et møte i det virkelige liv teller mye mer enn en samtale på telefon, ble erfaringen vår med kildene i saken.

5-åringen fortalte raskt at han i alle år hadde gått med en skyldfølelse – men også en tvil – når det gjaldt Siljes død. Og avgjørende for vårt arbeid: Han ønsket at vi skulle granske hva som sto i politidokumentene og var derfor positiv til å gi oss samtykke.

Dette ble en milepæl for oss. Endelig hadde vi fått en av guttene med på laget.

Vi fikk sendt ham en ferdig skrevet samtykkeerklæring som han kunne undertegne, noe han gjorde i mai 2018. På grunn av hans livssituasjon fikk vi ikke samtykke-erklæringen i hende før i oktober samme år. Men vi hadde allerede erfart at tålmodighet var en viktig del av arbeidet med Silje-saken.

2.10 Dokumentinnsyn

Gjennom 5-åringen fikk vi raskt kontakt med hans mor, som bodde på en annen kant av landet. Hennes respons var umiddelbar og positiv: Hun ville at Brennpunkt skulle få innsyn i politidokumentene og underskrev samtykke-erklæringen i mai 2018. Hun hadde lenge ventet på at noen skulle ta kontakt. For hun bar på minner av en etterforskning og en konklusjon som hun var tvilende til.

I oktober 2018 hadde vi da samtykke fra 5-åringen og hans mor, samt samtykke fra 6-åringens mor. 6-åringen hadde så langt lukket døra for kommunikasjon og samtykke. Samtykke fra 4-åringen og hans familie manglet også.

Tidligere på vinteren 2018 lyktes det oss å finne fram til faren til 4-åringen. Igjen skjedde det etter en rekke telefoner på kryss og tvers av landet. Mange av dem var bomskudd. Mødrene til 5- og 6-åringen husket ikke navnene og visste ikke hvor det var blitt av familien til 4-åringen. Men ut ifra lista over vitner vi satt på – samt telefoner til mange av dem – sirkla vi inn navnet til 4-åringens far. Og etter mange forsøk fant vi rett nummer.

4-åringens far ble veldig overrasket over å bli kontaktet. Som de andre hadde han og hans familie levd totalt anonymt i forbindelse med Silje-saken. Etter en betenkningstid og familieråd, fortalte faren at de ikke ønsket å bidra til Brennpunkts graving i saken. De hadde lagt den bak seg. Han ønsket heller ikke å gi kontaktinfo til sønnen. Det skulle gå lang tid før vi lyktes i å få kontakt med ham. Det skjedde først i januar 2021.

Til tross for at vi bare hadde samtykke fra én av guttene og to av mødrene, bestemte vi oss for å sende inn krav om innsyn i politidokumentene til Trondheim politikammer i oktober 2018. På dette tidspunktet ante vi ikke om vi ville få kontakt med 6-åringen eller 4-åringen, eller om de ville gi oss sine samtykker. Vi tok sjansen på at samtykkene vi hadde var tilstrekkelige.

I innsynskravet presiserte vi at vi ønsket alt materiale fra saken, både skriftlig og annet, som for eksempel lyd- og videoopptak. Ut ifra lista over dokumenter fikk vi ført inn de riktige dokumentnavnene, for å sikre at det ikke va noen tvil om hvilke dokumenter vi var ute etter.

En måned seinere – ett år etter vi startet arbeidet med Silje-saken – kom svar fra politiet i form av en epost med ett vedlegg. Vedlegget var politidokumentene scannet i en pdf-fil på

drøyt 270 sider. Dette var alt de hadde på saken, fikk vi vite. Det fantes verken lyd eller video fra avhørene. Dermed var utgangspunktet for å vurdere hva som skjedde i 1994 med Silje-saken langt vanskeligere enn i Kevin-saken i Sverige. Video-opptakene av avhørene av sju og fem år gamle Robin og Christian hadde mer enn noe annet avslørt politiets kritikkverdige håndtering av saken.

Slike avgjørende lyd- og billedbevis fantes ikke i Silje-saken. Dette opplevde vi som et stort tilbakeslag i forhold til hva vi tenkte kunne være mulig å finne ut om politiets metoder. I tillegg viste det seg at avhørene av guttene og vitner ikke var ordrette transkripsjoner av samtalene. I stedet var det referater fra avhørene, skrevet av de aktuelle politibetjentene i ettertid. Noen av referatene var svært korte, blant annet referatet fra avhøret av 5-åringen.

Politidokumentene var dessuten ikke enkle å lese. De hadde sladdet navnene til 4- og 6-åringen, samt deres foreldre. Grunnen var at de ikke hadde gitt sitt samtykke. Dermed ble det litt av et puslespill å finne ut hvem som var hvem i dokumentene.

2.11 Systematisk gjennomgang

Det første vi gjorde med politidokumentene var å gå systematisk gjennom dem. For det første måtte vi finne ut hvilke navn som skjulte seg bak sladdene. Dette klarte vi sakte, men sikkert å gjøre, ved at vi hadde lange kildesamtaler med de involverte guttene, deres familier og Siljes mor, samt andre vitner og slektninger. Etter hvert fikk vi så god kjentskap til hva som hadde skjedd det aktuelle døgnet politiet etterforsket saken, at vi kunne gjenkjenne hvem som skjulte seg bak sladdene.

Det hjalp også at politiet flere ganger hadde slurvet i sin sladding. Dermed sto både 4- og 6-åringens navn, samt navnet på mødrene, ved en feiltagelse flere ganger skrevet i dokumentene. 4-åringens far hadde som nevnt verken gitt oss sønnens kontaktinfo eller fortalt hva hans fornavn var. Nå når vi hadde guttens fulle navn, kunne vi finne både adressen og telefonnummeret hans.

Det andre formålet med den systematiske gjennomgangen var å finne ut hva vi som journalister kunne lese ut av dokumentene om politiets etterforskning og avhør. Var det noe vi stusset over, eller stilte spørsmålstegn ved? For å få oversikt over dette lagde vi et parallelt dokument med fargekoder. Alt vi reagerte på i teksten uthevet vi med rød skrift. Så skrev vi våre egne kommentarer i blått.

Eksempelvis: I referatet av avhøret av 5-åringen står det at han «la henne på en planke» og «la en ny planke under henne og da svevde hun høyt opp i luften». Vi uthevet disse setningene med rød skrift og skrev kommentar under i blått hvor vi stilte spørsmål ved hvordan politiet kunne ha tiltro til guttens forklaring, når det måtte være åpenbart at det han sa måtte være et barns fantasi.

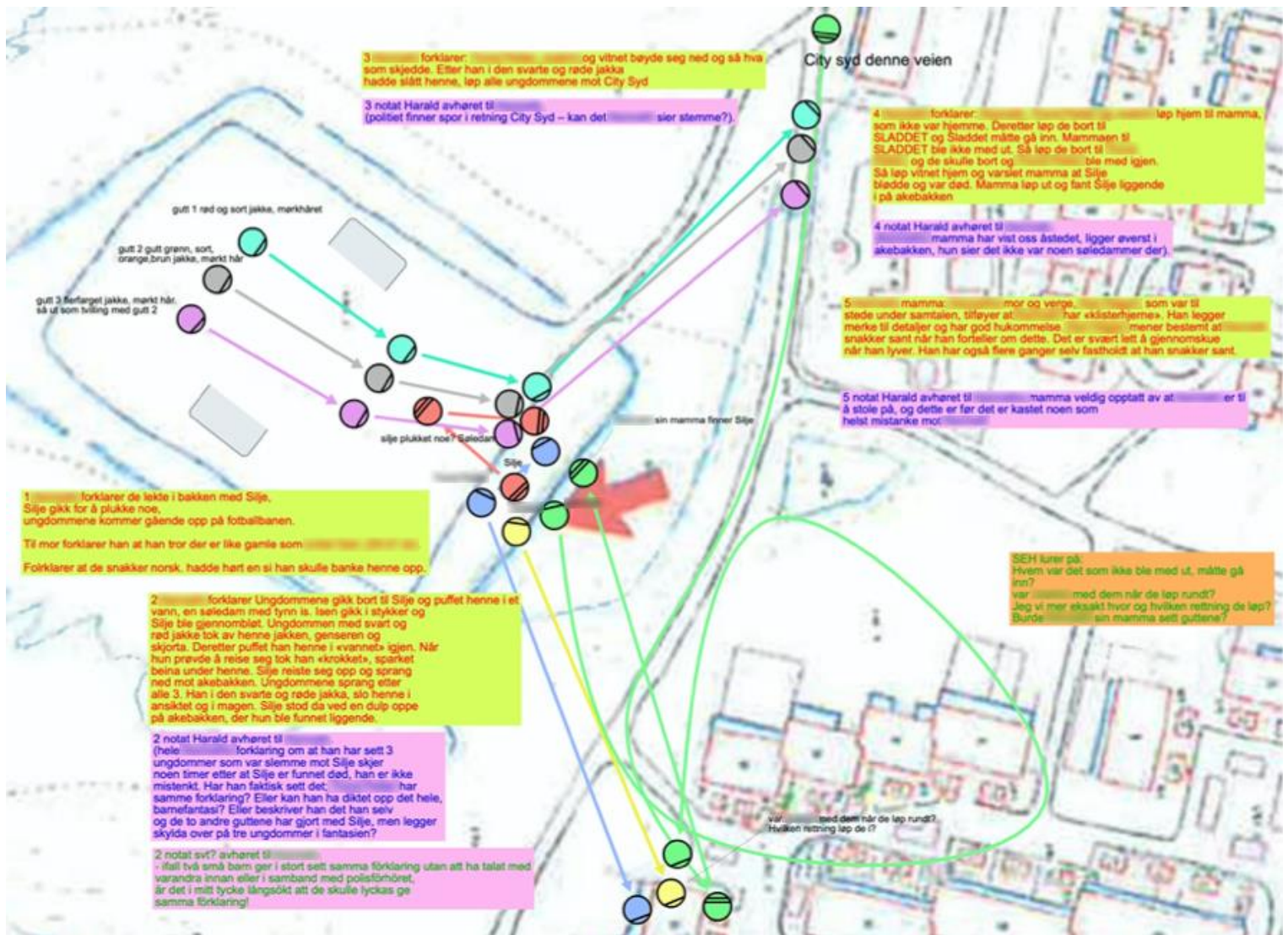
Etter lang tids arbeid satt vi igjen med et dokument som var preget av både uthevelser i rødt og kommentarer og spørsmål i blått. Det ble da klart for oss at vi selv hadde svært mange kritiske spørsmål til hvordan etterforskningen og avhørene hadde foregått. Men vi erkjente også at vi er ufaglærte i denne sammenheng. Og at kanskje vi som journalister kunne bli offer for tunnelsyn i vår iver etter å granske Silje-saken, at vår sympati lett kunne gå i guttenes favør.

2.12 Kartlegging av personer og hendelser

Vi gjorde også en omfattende kartlegging av alle vitner og politifolk i saken. Det var et stort antall vitner som var avhørt i nabolaget, og mange politifolk som hadde vært involvert. Derfor ble et personkart et viktig arbeidsverktøy for oss. Hvem var de viktigste personene her? Hvem må vi snakke med for å få vite mer? Vi hadde et særlig ønske om å snakke med politiet fordi det var viktig for oss å høre deres side. Kanskje hadde de mer informasjon enn det som sto i dokumentene?

Da vi hadde fått oversikt over politiets tidslinje, lagde vi en ny tidslinje basert på vitneutsagn fra folk i nabolaget. Mange av vitnene som var avhørt påsto at de hadde sett guttene og / eller Silje i løpet av dagen. Vi gikk systematisk gjennom alle vitneutsagnene og kartla når de forskjellige barna hadde blitt sett hvor. Så sammenlignet vi den med politiets tidslinje. Vi lagde også et kart over området der vi skrev inn de forskjellige vitneutsagnene, for å få en enda tydeligere oversikt over hvor barna hadde blitt observert på hvilke tidspunkt. Dette arbeidet reiste nye spørsmål. Vitneutsagnene sprikte. Hva var det politiet bygde sin tidslinje på?

Et av de store spørsmålene vi fikk, handlet nettopp om politiets tidslinje. Politiet mente 4-åringen ble hentet av sin far underveis i mishandlingen av Silje. Vi leste i vitneavhørene at 4-åringens far verken hørte eller så noe. Dette hørtes merkelig ut. Vi bestemte oss for at vi måtte se akebakken. På en av våre turer til Trondheim fikk vi 6-åringens mor til å vise oss hvor det skjedde. Og mens vi sto i akebakken vokste spørsmålet. For akebakken vi så på var en slak, liten haug. Det fremsto som usannsynlig for oss at noen kan ha stått få meter unna og ikke ha sett eller hørt det som angivelig foregikk.

2.13 Ekspertenes dom

Vi fortalte ikke de involverte i saken hvor kritiske vi var etter å ha gått gjennom politidokumentene. Vi bestemte oss for at vi først måtte få fagfolk og eksperter til å vurdere etterforskningen og avhørene.

Vi begynte derfor å lete etter eksperter på de forskjellige relevante feltene i saken: Ekspert på avhør av barn, eksperter på teknisk og taktisk etterforskning, rettsmedisiner, etc. Målet var å få dem til å gå grundig gjennom politidokumentene på sine fagområder. Det oppsto flere utfordringer i denne sammenheng. For det første var som nevnt flere av navnene i politidokumentene sladdet. Dette ville gjøre det vanskelig for ekspertene å forstå hvem som var hvem og skjønne sammenhengene. Spesielt var dette et hinder i avhørene, hvor navn på guttene og foreldrene gjerne var nevnt i annenhver setning.

Det ble blant annet løst ved at vi kopierte opp avhør hvor vi erstattet sladdene med «6-åringen», «4-åringen», «6-åringens mor», «5-åringens mor», etc. Vi brukte også god tid først på å prate med ekspertene for å sette dem inn i sakens realiteter. Faktisk var det knapt noen av

ekspertene som husket Silje-saken og hva den handlet om da vi tok kontakt. Det var derfor behov for å bruke tid på dette før de tok med seg dokumentene og studerte dem på egenhånd.

Underveis var vi veldig opptatt av at ingen av ekspertene skulle vite hva de andre hadde av konklusjoner. Vi ville at de uavhengig av hverandre skulle gjøre selvstendige vurderinger som ikke var påvirket av andre.

Det ble også viktig å sikre oss at ekspertene ikke hadde bindinger til politiet i Trondheim som jobbet med saken den gang. En av ekspertene vi snakket med, fortalte at han personlig kjente de fleste som hadde etterforsket Silje-saken. Til tross for hans kunnskap og erfaring på dette området, kunne vi derfor ikke bruke han.

En fordel i så måte var det å snakke med eksperter fra utlandet. Bidraget fra finske Julia Korkman – en av Europas fremste eksperter på avhør av barn – var et bevisst valg for å få et blikk på saken utenfra. Korkmans bidrag til dokumentarserien avdekket et annet problem som vi måtte håndtere: korona-pandemien. På grunn av innreiserestriksjoner tok det over et år fra vårt første møte til vi fikk intervjuet henne. Pandemien førte også til en rekke andre utsettelse av kildemøter og intervjuer.

2.14 Gjennombrudd

Først da vi fikk tilbakemelding fra ekspertene – og skjønte at de samlet sett hadde svært kritiske vurderinger av etterforskningen og avhørene – tok vi kontakt med de involverte for å presentere hva ekspertene hadde å si.

Vi tok med et skriftlig dokument med hovedpoeng oppsummert fra ekspertene – som ekspertene selv godkjente på forhånd – slik at vi var sikre på å referere korrekt hva deres vurderinger var. Det var om å gjøre for oss å ikke fargelegge med våre ord hva ekspertene hadde kommet fram til. Alvoret i saken og faren for å trække feil gjorde at vi leste opp tekstene ordrett.

Reaksjonen fra de involverte var til dels kraftige. Dette rokket ved alt de hadde trodd og forsonet seg med. Først nå ble de sikre på at de ønsket at Brennpunkt skulle lage program om saken.

Og det var først nå moren til 6-åringen ble åpen for at også hennes sønn burde informeres om ekspertenes dom og møte Brennpunkt. Våren 2020 sa han endelig ja til en telefonsamtale. Dette endte med en avtale om å møte ham hjemme hos seg, hvor vi presenterte kritikken fra ekspertene. Hans reaksjon var nok et gjennombrudd: Han ønsket at saken skulle komme fram i offentligheten og sa ja til å stille til intervju.

Ekspertenes konklusjoner, og klarsignalet fra de involverte, gjorde at vi i redaksjonen følte oss sikre på at det var riktig å publisere det vi hadde jobbet fram. Vi bestemte oss for å gå i gang med å lage en dokumentarserie om Silje-saken.

Ett unntak blant de involverte skapte et dilemma. Faren til 4-åringen ønsket ikke å få presentert ekspertenes konklusjon. Det samme gjaldt hans sønn. På nyåret 2021 fikk vi for første gang kontakt med ham. Til tross for at han ikke ønsket å stille i dokumentaren, ønsket han oss likevel lykke til med prosjektet. Vi tok dette som et godt tegn.

Vi mente likevel at det var riktig av oss å formidle ekspertenes syn. Vi sendte det derfor skriftlig til både 4-åringen og hans far. Det kom ingen reaksjoner fra dem. Men vi visste i hvert fall at de hadde fått tilgang til hovedpoengene i serien.

2.15 Filmatisk metode

De to eldste guttene og deres mødre sa etter hvert ja til å la seg intervju. Forutsetningen var at vi anonymiserte dem. De ønsket ulik grad av anonymisering. 6-åringen og hans mor ønsket totalanonymisering. De skulle ikke kunne bli gjenkjent, selv av folk som kjente dem godt. Det innebar at vi hadde lite å spille på visuelt og at stemmene deres måtte byttes ut. Det er vanskelig å forene med vårt ønske om at seerne skal føle nærhet til og bli kjent med menneskene i saken. En del av løsningen ble å bruke profesjonelle skuespillere, som gjenga setning for setning, ord for ord, nøyaktig det intervjuobjektene hadde sagt i opptaket. Det var viktig for oss at gjengivelsen av det de sa var helt korrekt, at alle nølinger, pustepauser, intonering og smålyder, alt som kunne avdekke følelser, skulle være intakt selv om stemmene vi hørte ikke var deres egne.

5-åringen ønsket en mildere form for anonymisering. Rundt ham var det flere som visste at han hadde vært knyttet til denne saken. Han ønsket kun å være anonym for fremmede, og det var viktig for ham at ingen skulle kunne søke seg fram til hans identitet på nett i etterkant. Dette ga oss mer å spille på visuelt og vi valgte å filme ham i profil, som en delvis mørklagt silhuett. 5-åringens mor var i utgangspunktet åpen for å stille med navn og bilde, men fordi sønnen ønsket anonymitet måtte vi del-anonymisere henne så folk ikke kunne finne fram til ham via henne.

Da vi gikk i gang med å intervju 5-åringen og 6-åringen visste vi lite om hva de ville si om selve hendelsen. Vi visste ikke hvor mye de husket av det som skjedde, hverken i akebakken eller på politistasjonen etterpå. Underveis i intervjuene viste det seg at de husket enkelte ting, men mye var glemt. Det kom imidlertid klart fram at begge hevdet at de ikke hadde vært med på å ta livet av Silje.

Historien vi skulle fortelle i dokumentarserien fant sted for nesten 30 år siden. Vi hadde få bilder, anonyme hovedkarakterer, og en bunke dokumenter. Vi måtte finne en måte å lage en visuell fortelling som fungerer på TV. Vi bestemte oss for å bruke rekonstruksjoner som et hovedgrep, altså illustrasjonsopptak som skulle gjengi hendelsene mest mulig riktig. Blant annet var det viktig for oss å få fram hvor små barna var, at seerne ikke bare skulle ha et teoretisk forhold til barnas alder og størrelse. Dette var viktig fordi et grunnleggende spørsmål i saken er om så små barn er i stand til å ta livet av noen. Det var også viktig å visualisere den ujevne maktbalansen i avhørsrommet, mellom de små barna og politifolkene som avhørte dem.

Rekonstruksjon som metode er krevende. Det øker faren for å gi publikum inntrykk av at vi vet mer enn vi gjør, eller til og med inntrykk som er faktisk feil. Samtidig er det effektivt for å formidle detaljert informasjon vi faktisk har. Og det kan ha verdi av samme grunn som politiet gjennomfører rekonstruksjoner: Det kan avdekke misforhold, detaljer og informasjon man ellers ville gått glipp av.

For å håndtere dette var vi ekstremt nøye med detaljene. Vi skulle ikke påstå noe om selve hendelsesforløpet som vi ikke hadde dekning for. Vi skulle ikke overdramatisere. Vi skulle gjengi mest mulig korrekt ut fra det vi visste; enten ved at det sto i dokumentene, eller ved at vi gjenga hovedpersonenes fortelling om det som hadde skjedd. Vi jobbet mye med at hver eneste lille detalj skulle stemme. Vi ønsket å «ta med» seeren tilbake til 1994. Et eksempel er rekonstruksjonene fra guttenes avhør. Vi vet naturligvis ikke nøyaktig hvordan rommene så ut, men vi visste at avhørene skjedde på kontorene til politifolkene, så vi bygde kontorer som så tidsriktige ut, med rekvisitter og klær fra 1994 for å kunne gjengi situasjonen der inne mest mulig korrekt.

Et annet eksempel er scenen der 4-åringen blir hentet av faren sin, angivelig mens de to andre guttene holder på å mishandle Silje. Vi hadde jo vært i akebakken og sett hvor slak bakken er og hvor kort avstanden er fra der faren må ha stått. Å rekonstruere dette visuelt var et viktig fortellergrep fordi det ga seerne muligheten til å se dette med egne øyne og dermed stille sine egne spørsmål rundt denne sentrale hendelsen i saken.

3 MOTSTAND OG ETISKE UTFORDRINGER

3.1 Hadde vi fått alt?

Vi var i kontakt med politiet gjentatte ganger for å finne ut om det fantes flere dokumenter i saken. Vi stusset over at den relativt tynne dokumentbunken på 270 sider skulle være alt som fantes av dokumentasjon i saken. Vanligvis finnes det notater og bilder som ikke er dokumentført. Alt fra negativer til håndskrevne observasjoner, såkalte 0-dokumenter. Hva hadde skjedd med resten?

Lenge var politiet vage i sine svar. Vi fikk svar som «så vidt jeg vet finnes det ikke mer». Vi prøvde gjentatte ganger å få klarere svar. Først etter to år med spørsmål fra vår side bekreftet Trondheimspolitiet at det ikke lenger finnes 0-dokumenter i saken, og at det som ble gjort av beslag sannsynligvis er kastet eller tilbakelevert.

Det eneste politiet oppga at de hadde, som de ikke hadde gitt oss innsyn i, var bildene fra obduksjonen av Silje. Vi hadde heller ikke fått se usladdede bilder fra åstedet. To av ekspertene vi hadde intervjuet hadde etterlyst mer og flere bilder, for å ha et bedre grunnlag å uttale seg på. Men politiet ville ikke utlevere bildene med begrunnelse i at de ikke gir innsyn i obduksjonsbilder uten at en sterk saklig grunn er gitt. En slik grunn var ikke gitt i dette tilfelle, mente de.

Vi søkte igjen innsyn i obduksjonsbildene, denne gang med det vi mente var en sterk saklig grunn, nemlig at eksperter vi intervjuet ville se bildene for å kunne gi en bedre faglig vurdering. Vi understreket at vi ikke skulle publisere bildene og at de kun var til bruk i den undersøkende journalistiske fasen. Politiet ba om navn og telefonnummer til ekspertene.

Dette var på et tidspunkt der vi var langt unna publisering og ikke hadde gjort alle intervjuene ennå. Vi diskuterte om det var riktig av oss å oppgi hvilke eksperter vi var i kontakt med, og som, på vår forespørsel, vurderte politiets arbeid. Den ene av ekspertene hadde inntil nylig jobbet i Kripos. Men etter å ha snakket med ekspertene og fått deres samtykke, ga vi navn og telefonnummer til politiet. Politiet ringte også ekspertene. Og ga oss til slutt innsyn i de usladdede bildene fra åstedet samt bildene fra obduksjonen av Silje. Dette skulle føre til en ny og viktig oppdagelse – nemlig et avtrykk fra det som mest sannsynlig er en støvel på Siljes kropp.

Men det skulle vise seg at dette ikke var det eneste dokumentet vi ikke hadde fått.

3.2 Avhøret som forsvant

Våren 2021 fikk vi kontakt med Asbjørn Rachlew. Hans ekspertise på avhør er internasjonalt anerkjent. Da han fikk lese avhørene av guttene, reagerte han sterkt på politiets metoder. Det førte til at han kontaktet Riksadvokaten, som hyret ham i seks uker for å granske Silje-saken.

Under granskingen på sensommeren 2021 oppdaget Rachlew at det manglet et dokument i saken: avhøret som ble gjort med moren til 4-åringen. Han etterlyste dokumentet, og fikk det tilsendt av politiet. I avhøret kom det fram oppsiktsvekkende informasjon: Moren trekker fram en navngitt eldre gutt, som også nevnes i andre avhør, men aldri ble avhørt av politiet. Brennpunkt hadde heller ikke fått dette dokumentet fra politiet da vi fikk innsyn høsten 2018.

Rachlews oppdagelse førte til at politiet også sendte dokumentet til oss. De beklaget og forklarte det med at det hadde skjedd en feil da politidokumentene ble scannet og sendt til oss tre år tidligere.

3.3 Motstand fra barnevernet

Da vi først møtte mødrene til 5-åringen og 6-åringen, ble vi overrasket over å høre at de hadde mistet omsorgen for sine sønner og døtre etter Silje-saken. Det ble tydelig at de opplevde tapet av barna som en konsekvens av at deres sønner fikk skylda for Siljes død.

Vi mente at dette var en viktig del av Silje-saken. Hvis det stemte betød det at politiets beslutninger fikk direkte og dramatiske konsekvenser for guttene og deres familier. Det ble derfor avgjørende for oss å finne ut hva som var barnevernets argumenter for å overta omsorgen. Vi måtte få innsyn i barnevernsdokumentene for å få et balansert syn på saken.

6-åringens mor hadde tatt vare på mange av disse dokumentene. Hun lot oss få innsyn i dem. 5-åringens mor hadde derimot ingen dokumenter. Hun og sønnen ga oss derfor samtykke til innsyn. Men etter at vi hadde sendt inn en innsynsbegjæring, fikk vi en spesiell reaksjon fra barnevernet i Trondheim.

Etter en lang prosess hvor de først forklarte at det tok tid å sende oss dokumentene på grunn av arbeid med å sladde sensitiv informasjon, fikk vi overraskende et brev med avslag på innsynsbegjæringen. Begrunnelsen var at de mente at samtykkeerklæringene fra mor og sønn ikke var gyldige.

Argumentet var at de mente at mor og sønn ikke selv var i stand til å vurdere hvilke konsekvenser det kunne ha for dem å la Brennpunkt lese dokumentene. I praksis hadde de fratatt 5-åringen og hans mor myndighet til å gi samtykke. De argumenterte videre med at de først ville at mor og sønn skulle gå gjennom dokumentene, med assistanse fra barnevernet, før de eventuelt bestemte seg for om og hva de ville dele med oss.

Både 5-åringen og hans mor ble svært opprørte over barnevernets avslag og begrunnelse.

Vi har gjennom arbeidet med denne saken fått god hjelp av NRKs jurist, Kari Anne Lang-Ree. Nå formulerte hun en klage med de nødvendige henvisningene til paragrafer og argumenter for at barnevernets avslag var ugyldig. I tillegg gikk 5-åringens mor på eget initiativ til sin fastlege, som skrev en erklæring om at hun er beslutningsdyktig og i stand til å vurdere selv hva som gagnar henne.

Barnevernet gjorde da helomvending, og ga oss innsyn. De hadde snakket med 5-åringen og hans mor, som i klare ordelag hadde gitt beskjed om at de ville at Brennpunkt skulle få innsyn.

Da dokumentene omsider kom i posten i flere omganger, fylte de flere store pappesker. 5-åringens skjebne etter Silje-saken var dokumentert i detalj. Mye av det vi fant var oppsiktsvekkende. Det handlet ikke bare om omsorgsovertagelsen, men også om metoder som 5-åringen ble utsatt for i barnehagen og skolen, fordi han ble ansett som farlig på grunn av det han skulle ha gjort mot Silje. Disse metodene ble gjenstand for kraftig kritikk i dokumentarserien. Og ble et sjokk for moren, som ikke ante at sønnen hadde blitt oppfordret til og utsatt for vold, samt tatt med til åstedet og Siljes grav.

3.4 Motstand fra politiet

Den største utfordringen i arbeidet med Silje-saken var å få politiet i tale – ikke minst de som jobbet med saken i 1994. Hele prosjektet dreide seg jo om kritikk mot måten de hadde etterforsket saken og avhørt barna. Men nåværende ledelse i politiet ga oss også motstand: De ville ikke hjelpe oss med kontaktinformasjon til de pensjonerte. Vi sleit derfor med å få kontakt med mange av de som hadde deltatt i etterforskningen/avhørene. Så godt som alle var pensjonerte. Og igjen, mange av dem hadde vanlige norske etternavn.

Det ble derfor nok en gang en lang rekke med telefoner og leting etter riktige telefonnumre og adresse på disse personene. Presseoppslag ga oss noen hint om hvor i livet de var. Vi søkte også i sosiale medier. Men på grunn av deres alder var de stort sett ikke å finne der. I ett tilfelle måtte vi ta til takke med kommunikasjon gjennom sønnen til en av de pensjonerte, som nektet å kommunisere med oss direkte.

Høsten 2020 hadde vi fått kontakt med og avtale om å intervju noen av de involverte fra politiet den gang, inkludert politimester Per Marum. De var positive til å gi sin versjon av hva som skjedde det døgnet Silje-saken ble etterforsket.

Men noe skjedde over nyttår 2021. Etter mye frem og tilbake om når det kunne passe å gjennomføre intervjuene – korona var blant annet igjen en hindring som måtte håndteres – fikk vi plutselig beskjed fra de aktuelle om at de likevel ikke ville stille til intervju. Fra da av var det svært vanskelig å få noen kommunikasjon med noen av de som hadde deltatt i etterforskningen/avhørene i 1994. Det kunne virke som om svarene var mer samordnet enn før.

Dette skjedde parallelt med en spesiell endring i holdningene til nåværende ledelse i politiet, med politimester Nils Kristian Moe i spissen. Moe var i utgangspunktet svært lite villig til å gi noen synspunkter eller kommentarer til oss om hva som skjedde i 1994. Han ville ikke kritisere sine tidligere kolleger, og argumenterte blant annet med at han ikke jobbet i Trondheim den gang og derfor ikke visste hva som hadde skjedd. Etter lang tautrekking gikk han imidlertid med på å stille til intervju for å kommentere noen få spørsmål som han ville ha skriftlig på forhånd.

Vi ønsket at han i forkant av intervjuet skulle få vite hva ekspertene hadde av kritikk mot politiets arbeid i 1994. Det ble derfor avtalt et møte på teams i februar 2021 mellom oss og ham. De ønsket ikke at vi kom til Trondheim på grunn av pandemien. Under møtet, hvor Moe hadde med seg 4-5 kolleger, presenterte vi den samme punktvisе kritikken som vi skriftlig hadde fått godkjent fra ekspertene, og som vi hadde formidlet til de involverte.

Overraskelsen var stor da Moe svarte at de ikke hadde noe å forsvare. De hadde selv på grunn av Brennpunkt gjort en intern gjennomgang av saken før møtet med oss. Moe fortalte at de stort sett var enige i kritikken fra ekspertene. Dette ble støttet opp av og utdypet av flere av hans kolleger på teams-møtet.

Forventningene til intervjuet med politimesteren en stund etter var derfor at han ville uttrykke noe av det samme der. Kunne det tenke seg at politiet ville innrømme at etterforskningen og avhørene i 1994 ikke holdt mål? Og at de kanskje til og med signaliserte at saken måtte gjenopptas? Men under intervjuet med politimesteren skjønte vi fort at det ikke kom til å skje. I stedet var svaret til Moe – på nær sagt alle spørsmålene vi stilte – at de under gjennomgangen ikke kunne finne spor av andre gjerningsmenn i politidokumentene. Og at etterforskningen hadde vært god etter 1994-standarder.

Overraskelsen ble enda større da vi fikk vite at politimesteren hadde kontaktet Kripos i sakens anledning, for å få deres råd og synspunkter. Moe hevdet sågar at Kripos var enige med ham. Da vi kontaktet Kripos for å høre om dette stemte, ønsket de ikke å gå inn i saken.

3.5 Innspurt med lukkede dører

Manglende svar på kritikk skapte stor frustrasjon hos oss. Ingen i politiet ønsket å bruke sin rett til samtidig imøtegåelse. De ville heller ikke bidra med å gi sin side av historien det aktuelle døgnet Silje-saken ble etterforsket. Frustrasjonen ble ikke mindre da vi rett før publisering fant ut at politimester Moe på sensommeren 2021 igjen hadde tatt kontakt med Kripos. Denne gangen med forespørsel om at Cold case-gruppa skulle ta en gjennomgang av Silje-saken.

Vi kontaktet umiddelbart Kripos. Men de ville ikke gi noen detaljer, verken fortelle mandatet for gjennomgangen eller gi oss rapporten fra deres gjennomgang. Argumentet var at politiet i Trondheim formeldt eide rapporten. De ville heller ikke bekrefte om det stemte at de hadde vært enige med politimesteren tidligere i år om at det ikke fantes spor etter andre gjerningsmenn i politidokumentene.

Politiet i Trondheim ville heller ikke gi oss rapporten fra Kripos. Men de oversendte konklusjonen, som sa at det ikke er grunnlag for at etterforskningen gjenopptas. Komplikasjonene ble ikke mindre av rapporten Asbjørn Rachlew hadde lagd for Riksadvokaten. Hans gjennomgang var svært kritisk til arbeidet politiet hadde gjort den gang. Vi ønsket også å vite om Kripos hadde Rachlews rapport med i gjennomgangen de gjorde.

Og vi ønsket i lys av retten til samtidig imøtegåelse et oppfølgingsintervju med politimesteren om kritikken i Rachlews rapport. Alt dette tårnet seg opp rett før deadline og gjorde arbeidet med episode 4 i serien komplisert og hektisk. For oss ble det viktigste i denne fasen å holde hodet kaldt og være nøye på at politiet fikk full anledning til å komme med sine synspunkter.

3.6 Visning for medvirkende

Siste del av løpet fram mot publisering var også preget av forhåndsvisninger av dokumentarserien. Alle de involverte, ekspertene og andre deltagere skulle på forhånd få se

gjennom serien, som lovet. Ikke minst var det viktig for oss at de involverte var forberedt på hva som kom til å bli publisert.

Hele serien med alle episodene ble derfor vist for de involverte. Det var deres liv dette handlet om. En rekke reiser måtte gjøres rundt omkring i landet for å få det til. Igjen var korona og restriksjoner en utfordring. Erfaringen med de involverte var en lettelse. De syntes alle serien var blitt veldig bra. Takknemlighet og sterke følelser dominerte. De følte nå at offentligheten endelig skulle få høre og se hva de selv hadde opplevd som et stort sår gjennom alle årene etter at Silje ble funnet død.

Ekspertene fikk se de episodene de selv deltok i. Det samme gjaldt politiet og andre deltagere i serien. Med ett unntak, gikk alle forhåndsvisningene bra.

Trond Andreassen, psykologen med ansvar for oppfølgingen av 5-åringen i barnehagen og skolen, var ikke fornøyd. Han stilte til intervju. Men etterpå klaget han over at premisset for intervjuet ble brutt. Han mente at han ikke hadde sagt ja til å svare på spørsmål angående behandlingen av 5-åringen. Han kunne bare svare på forhold som var offentlig kjent, og begrunnet dette med taushetsplikten.

Vi mente derimot at vi hadde vært åpen om premissene. Vi hadde lest hans rapporter som lå ved barnevernsdokumentene og referert til det da vi avtalte intervju med han. Vi viste også til at han under intervjuet hadde svart på alle spørsmålene. Hvis det var noe han ikke ville eller kunne svare på, burde han bare sagt det underveis i intervjuet. Han hadde heller ingen innvendinger etter at kamera var slått av. Først et par uker etter intervjuet tok han direkte kontakt med prosjektleder i Brennpunkt.

Diskusjonen oss imellom førte ikke fram. Problemet var at premissene for intervjuet hadde blitt foretatt under en telefonsamtale. Den var ikke tatt opp. Dermed ble det påstand mot påstand. På grunn av hans viktige rolle i det som en ekspert omtalte som overgrep mot 5-åringen – og som Andreassen selv i intervjuet sa kan ha skadet gutten – valgte vi å ta med deler av intervjuet. Informasjonen han kom med vurderte vi som av stor samfunnsmessig betydning, og ved å stille til intervju og svare på alle våre spørsmål mente vi han hadde gitt en aksept for å snakke om saken.

Under forhåndsvisningen hadde Andreassen noen innvendinger og ønsker om presiseringer. Disse tok vi hensyn til.

3.7 Ethiske problemstillinger

I arbeidet med serien var det hele tiden viktig for oss at vi ikke skulle ta stilling til skyldspørsmålet. Vi skulle også ta med alt som talte for at guttene sto bak Siljes død, ikke bare det som var til deres fordel.

Hvis gjenopptakelsen av saken fører til at guttene blir frikjent og renvasket, vil det naturligvis være en glede og opptur for dem og deres familier. Men det kan samtidig føre til at Siljes mor sitter igjen uten å vite hvem som forårsaket hennes datters død. Dette var et dilemma for Siljes mor, og noe vi måtte vise forståelse for. Det var også en fare for at vi med vår dekning kunne kaste mistanke mot andre i nabolaget, for eksempel gutten med sykkel som ble navngitt i avhøret som forsvant.

Vi hadde et stort ønske, og lenge også et håp, om å få med politifolkene som jobbet med saken i serien. Men slik ble det ikke. Én etter én valgte de å ikke stille. De fleste ville heller ikke en gang snakke med oss. Dette gjorde det krevende å kontrollere det guttene og

mødrene deres forklarte. Løsningen ble å holde oss til det vi kunne dokumentere, og det vi hadde kilder på.

De ulike problemstillingene vi har fortalt om i denne rapporten, som anonymitet og rekonstruksjon som metode; Alt dette krevde varsomhet og nitide avveininger underveis, og var en av grunnene til at vi først etter et par års arbeid besluttet at vi faktisk kom til å lage en serie om saken.

Faren for å åpne store sår hos de involverte i Silje-saken gjorde at vi måtte trå svært varsomt. Håp, tvil, redsel, harme, skuffelse med mer har vært sider ved kildepleien som har vært viktig å ta på alvor. Tid og vilje til å lytte, sammen med ærlighet fra vår side, har vært løsningen. Vi har sagt at de involverte kan ringe når som helst, seint og tidlig, dersom de har behov for en prat. Det resulterte i mange lange telefonsamtaler, også på svært ukurante tidspunkter.

4 AVSLØRINGER OG KONSEKVENSER

4.1 Våre avsløringer

Gjennom dokumentarserien, nettartikler og nyhets saker har vi avslørt store feil og mangler ved politiets etterforskning. Ekspertenes vurdering var:

- Politiet låste seg tidlig til teorien om at barna hadde tatt livet av Silje.
- De unnlot å avhøre sentrale vitner.
- De hadde ingen tekniske spor som beviste at guttene sto bak.
- De unnlot å gjennomføre elementære tekniske undersøkelser av bevismaterialene.
- Obduksjonen av Silje var mangelfull og det ble ikke påvist noen sikker dødsårsak.
- Politiet gjennomførte ulovlige avhør av barna.
- De presset barna i avhørene og faren for falske tilståelser er stor.

Vi har også vist hvilke alvorlige konsekvenser denne saken fikk for barnas liv videre. Blant annet avslørte vi at 5-åringen ble utsatt for vold som en del av oppfølgingen fra hjelpeapparatet.

4.2 Saken gjenopptas

Brennpunkts avsløringer om politiarbeidet og hjelpeapparatets håndtering av barna i Silje-saken, har fått omfattende konsekvenser. I 27 år har tre gutter levd med anklagen om å ha forårsaket Siljes død.

«Drapet i akebakken» skulle bli et vendepunkt i livene deres.

Tre uker etter at serien ble publisert, begjærte statsadvokaten i Trøndelag gjenopptagelse av den 27 år gamle saken. Til NRK sa han at han opplever at Silje-saken ble avgjort på et altfor tidlig tidspunkt, før en god del av etterforskningen var gjennomført.

En uke senere bestemte Trondheim kommune at barnevernets oppfølging av de utpekte barna skulle granskes. Det som kom frem om hjelpeapparatets behandling av barna hadde sjokkert. Blant annet ville kommunen undersøke barnehagens bruk av vold i behandlingen av ett av barna.

Politiets nye etterforskning og granskningen av barnevernet startet i januar i år. Det er Trøndelag politidistrikt som selv skal etterforske saken. Med hjelp fra Kripos. Barnevernet skal granskes av en ekstern part.

4.3 Kripos engasjert

Allerede underveis i arbeidet vårt fikk våre undersøkelser konsekvenser. I slutten av april 2021, hadde vi det første intervjuet med politimesteren i Trondheim. Her viste han til at politiet i 1994 hadde fått ros for arbeidet med Silje-saken fra daværende statsadvokat

I forkant av dette første intervjuet, hadde Trondheim-politiet gått gjennom saken på ny. Dette som en direkte konsekvens av Brennpunkts henvendelse. I tillegg hadde de kontaktet Kripos. Under dette første intervjuet tok politiet lite selvkritikk. En formulering var gjentakende på svært mange av våre spørsmål: «politiet kan ikke se at det finnes spor i saken av andre gjerningspersoner.»

4.4 Riksadvokaten engasjert

Etter intervjuet med politimesteren ba vi politioverbetjent og forsker, Asbjørn Rachlew, gå gjennom saken. Vi ga ham politidokumentene, og Rachlew reagerte raskt på det han så. Han henvendte seg deretter til Riksadvokaten og ba om å få granske saken. Det resulterte i en rapport som skulle bli svært viktig for gjenopptagelsen av saken.

4.5 Kripos engasjert på ny

Da Riksadvokaten engasjerte Rachlew, ba politiet i Trondheim på ny Kripos om å gå gjennom Silje-saken. De to parallelle prosessene i politiet ble satt i gang som konsekvens av vår journalistikk. De konkluderte helt ulikt og ble en del av episode fire i serien.

Rachlew konkluderte med at saken bør gjenopptas. Kripos konkluderte med det motsatte. Mens Rachlews rapport i dag er offentlig, har vi ennå ikke fått innsyn i Kripos-rapporten.

Først etter at serien ble publisert valgte Kripos å svare på våre spørsmål. Da fortalte de at de hadde hatt et helt annet utgangspunkt enn Rachlew. I motsetning til hva vi hadde fått inntrykk av, hadde de verken vurdert skyldspørsmålet eller styrken i bevisene. Vi har bedt om å få se mandatet, men har fått avslag.

4.6 Nye toner fra politimesteren

To og en halv uke etter at serien kom på luften, kunne det se ut som om politimesteren i Trondheim hadde skiftet mening. Til VG uttalte han “sett med dagens øyne er det ingen tvil om at etterforskningen som ble gjort den gangen ikke var god nok”.

4.7 Bedre rettssikkerhet for barn

Serien har også startet en viktig debatt om mistenkte barns rettssikkerhet i Norge. Dette ble et sentralt punkt i Rachlews rapport og det jobbes nå aktivt for å skape bedre rettsvern rundt mistenkte barn. Silje-saken skal, blant annet, brukes i undervisningen ved Politi- og Høgskolen.

5 PUBLISERING

Den opprinnelige planen var å lage tre dokumentar-episoder. Men etter hvert som saken utviklet seg, forsto vi at vi også måtte lage en egen episode om det som skjedde med barna i

etterkant av politiets konklusjoner, og om konsekvensene våre undersøkelser allerede var i ferd med å få.

Vi valgte å publisere alle episodene samlet i NRK TV, mens NRK1 sendte en episode i uken. Samtidig la vi ut en nettdokumentar, som detaljert gikk igjennom døgnnet fra Silje ble funnet død, og fram til barna ble pekt på som de ansvarlige. De neste ukene fulgte vi i samarbeid med våre kolleger i Trondheim og i Nyhetsavdelingen opp med reaksjoner på serien på nrk.no og i nyhetssendingene til NRK.

Vi visste at statsadvokaten i Trøndelag var i ferd med å vurdere gjenopptakelse, men at han ville se våre publiseringer, og lese rapportene fra Kripos og Riksadvokaten først, så vi avtalte når vi kunne få hans respons.

Samme uke som siste episode gikk på NRK1, når det var klart at saken skulle etterforskes på nytt, publiserte vi en ny nettdokumentar, som fortalte om hva som skjedde med guttene i etterkant av politiets konklusjon. Her kunne vi få frem mer om «behandlingen» de ble utsatt for.

Dokumentarserien og nettsakene nådde bredt og skapte mye engasjement. Sammenlagt ligger antall visninger (TSR) for de fire episodene på over 2 millioner, og nettsakene har generert en million sidevisninger.

Nå har politiet startet ny etterforskning, og vi fortsetter å følge opp guttene og hva som skjer videre i saken.

6 VEDLEGG

6.1 Publiseringsoversikt

6.2 TV-dokumentarer på NRK TV og NRK1

18. nov. 2021 NRK TV [«Drapet i akebakken»](#) (Episodene ble publisert ukentlig på NRK1)

18. nov. 2021 [Episode 1: Silje](#) Silje blir funnet død i akebakken. Drapsalarmen går, og politiet lover en rask oppklaring.

25. nov. 2021 [Episode 2: Bevisene](#) Politiet finner spor som peker mot Siljes lekekamerater. Men uavhengige eksperter oppdager i dag noe overraskende.

2. des. 2021 [Episode 3: Avhørene](#) Når guttene avhøres, kommer det tilståelser. Hva skjedde egentlig i avhørsrommene?

9. des. 2021 [Ep. 4: Ny vurdering](#) Riksadvokaten ber en ekspert gjøre nye undersøkelser i Silje-saken. Det han oppdager kan få store konsekvenser.

6.3 Nettdokumentarer på nrk.no

18. nov. 2021 [Barna som fikk skylda for venninnens død](#)

11. des. 2021 [5-åring utsatt for vold som «terapi» etter Silje-saken](#)

6.4 Nyhetsartikler på nrk.no

19. nov. 2021 [Åtvarar mot dårlege avhør av mistenkte barn: – Det er livsfarleg](#)

25. nov. 2021 [Jusprofessor: Statsadvokaten må beklage](#)

2. des. 2021 [Kripas vurderte aldri skuldspørsmålet i Silje-saka](#)

3. des. 2021 [Statsadvokaten vil ha ny gjennomgang av Silje-saken](#)

5. des. 2021 [5-åringen i Silje-saken rørt til tårer over gjenopptagelse](#)

8. des. 2021 [No skal politistudentar lære av politiets feil i Silje-saka](#)

6.5 TV/Radioinnslag

18. nov. 2021 Nyhetsmorgen

07:04: Reportasje [Mener barna ble presset til å tilstå](#)

07:07: Direkteintervju [Forsker Gunn Astrid Baugerud om avhør av barn](#)

08:06: Direkteintervju [Brennpunkt-journalist om arbeidet med saken](#)

18. nov. 2021 Dagsrevyen [Avhørsekspert mener politiet bør gjenåpne etterforskningen](#)

18. nov. 2021 Kveldsnytt [Elden kritiserer politiets etterforskning](#)

19. nov. 2021 Nyhetsmorgen

07:11: Reportasje [Politiet mangler kunnskap om avhør av mistenkte barn](#)

07:14: Direkte [Barneombudet om avhør av barn](#)

19. nov. 2021 Dagens på P1 [Dokumentarregissør om arbeidet med saken](#)

3. des. 2021 Dagsrevyen [Statsadvokaten i Trøndelag ber om ny etterforskning](#)

11. des. 2021 Lørdagsrevyen [Trondheim kommune skal granske barnevernets oppfølging av barna i Silje-saken](#)

6.6 Eksempel på kartlegging av åstedet

